

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
* το διαγώνισμα θα διατεθεί σε **όλα** τα τμήματα (διετούς και μονοετούς προετοιμασίας)

ΟΝΟΜΑ: _____ Βαθμός %
ΗΜ/ΝΙΑ: Δευτέρα, 3 Ιανουαρίου 2022 ΤΜΗΜΑ: _____ ☺ %

Α'. Διδαγμένο κείμενο

διάρκεια: 100'

Αριστοτέλους, Πολιτικά, Θ' 2, 1-4

Ἔστι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἀριστον, οὐδὲ φανερόν· πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἕκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττὰ (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινὰς)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκήσιν αὐτῆς). Ἔστι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάνουσον. Βάνουσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

A1. Λαμβάνοντας υπόψιν το παράθεμα: «Ὁὐ γὰρ ταῦτά... ἦθος» να αναφέρετε τις αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με τους στόχους της εκπαίδευσης.

Μονάδες 10

B1. «Ἔστι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν.» Να εξηγήσετε γιατί οι νομοθέτες πρέπει να ασχολούνται με το θέμα της παιδείας και τους λόγους για τους οποίους θα πρέπει να είναι η παιδεία κοινή για όλους.

Μονάδες 10

B2. «ἕκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας», «περιττὰ»: Να ερμηνεύσετε τις παραπάνω φράσεις του κειμένου.

Μονάδες 10

B3. Ποιο θα πρέπει να είναι το περιεχόμενο της εκπαίδευσης των νέων σύμφωνα με τον Αριστοτέλη; Να συσχετίσετε τις απόψεις του ως προς τους στόχους του εκπαιδευτικού συστήματος με όσα υποστηρίζει ο Ισοκράτης στο ακόλουθο μεταφρασμένο απόσπασμα.

Ἴσοκράτης, *Ἀρεοπαγητικός*, 16, 40-43. (Μετάφραση: Στ. Τζουμελέας).

«Πρέπει δε εκείνοι που πολιτεύονται με ορθό τρόπο να μη γεμίσουν τις στοές με γραπτούς νόμους αλλά να έχουν το δίκαιο στις ψυχές τους· διότι οι πόλεις διοικούνται καλά όχι με ψηφίσματα αλλά με τα έθιμα, και όσοι πολίτες έχουν ανατραφεί κακώς θα τολμήσουν να παραβαίνουν και τους καταγεγραμμένους με ακρίβεια νόμους, όσοι διαπαιδαγωγήθηκαν σωστά θα υπακούσουν και στους απλώς κείμενους. Με το να σκέπτονται αυτά (οι πρόγονοί μας) δεν σκέφτονταν πώς θα τιμωρήσουν εκείνους που θα έπεφταν σε σφάλματα, αλλά πώς θα κάμουν τους πολίτες να μην κάνουν κάτι άξιο τιμωρίας·

Μονάδες 10

B4. Να βρείτε στο κείμενο μία λέξη ετυμολογικά συγγενή για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:
— πρόσθεση, λαθραίος, βωμός, αρμονία, εκδήλωση, ένταση, επιληψία, διένεξη, προαιρετικός, σχέση.

Μονάδες 10

B5. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη *Σωστό*, αν είναι σωστή, ή τη λέξη *Λάθος*, αν είναι λανθασμένη:

α. Με πολιτικά προβλήματα ασχολήθηκαν και οι προγενέστεροι του Σωκράτη φιλόσοφοι, ενώ ζητήματα ηθικής απασχόλησαν και τον Ηράκλειτο και πολλούς σοφιστές.

β. Η μήνυση κατά του Σωκράτη έγινε από τον Μέλητο, έναν πλούσιο βυρσοδέψη.

γ. Και μόνο τα ονόματα του πατέρα και του παππού του Πλάτωνα δείχνουν πως το γένος τους ήταν αριστοκρατικό.

δ. Ο Εύδοξος από την Κνίδα ήταν μαθηματικός, φιλόσοφος και γεωγράφος.

ε. Ο Αριστοτέλης πιστεύει πως την ευδαιμονία τους οι άνθρωποι μόνο με την κατάκτηση της αυτογνωσίας μπορούν τελικά να την εξασφαλίσουν.

Μονάδες 10

Β'. Αδίδακτο Θέμα

διάρκεια: 70 - 80'

Ισοκράτης, τοῖς Ἰάσονος παισίν, 10-14.

Isocrates, Ad filios Jasonis, στο Isocrates with an English Translation in three volumes, by George Norlin, Ph.D., LL.D. Cambridge, MA, Harvard University Press.

Ο Ισοκράτης με την επιστολή αυτή αποκρίνεται αρνητικά στην πρόσκληση φιλοξενίας από τους γιους του Ιάσονα, βασιλιά των Φερών. Αφού εξέθεσε τους λόγους της άρνησής του, τόνισε ότι ο σκοπός της συγγραφής της επιστολής δεν ήταν να επιδείξει τη ρητορική του ικανότητα, αλλά να τους συμβουλευσει για τον ορθό τρόπο άσκησης της εξουσίας. [πηγή: Πύλη για την ελληνική γλώσσα]

[10] Ταῦτα δὲ διορισμένους τότε ἤδη τὰς πράξεις τὰς καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν σκεπτέον, ὅπως συντενοῦσι πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς ἐξ ἀρχῆς γενομένας. Καὶ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον ζητοῦντες καὶ φιλοσοφοῦντες ὥσπερ σκοποῦ κειμένου στοχάσεσθε τῇ ψυχῇ καὶ μᾶλλον ἐπιτεύξεσθε τοῦ συμφέροντος · ἂν δὲ μηδεμίαν ποιήσησθε τοιαύτην ὑπόθεσιν, ἀλλὰ τὸ προσπίπτον ἐπιχειρήτε πράττειν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑμᾶς ταῖς διανοίαις πλανᾶσθαι καὶ πολλῶν διαμαρτάνειν πραγμάτων. [11] Ἵσως ἂν οὖν τις τῶν εἰκῆ ζῆν προσηρημένον τοὺς μὲν τοιοῦτους λογισμοὺς διασύρειν ἐπιχειρήσειεν, ἀξιώσειε δ' ἂν ἤδη με συμβουλεύειν περὶ τῶν προειρημένων. ἔστιν οὖν οὐκ ὀκνητέον ἀποφῆνασθαι περὶ αὐτῶν ἃ τυγχάνω γινώσκων. ἐμοὶ γὰρ αἰρετώτερος ὁ βίος εἶναι δοκεῖ καὶ βελτίων ὁ τῶν ιδιωτευόντων ἢ τῶν τυραννούντων, καὶ τὰς τιμὰς ἡδίους ἠγοῦμαι τὰς ἐν ταῖς πολιτείαις ἢ τὰς ἐν ταῖς μοναρχίαις · καὶ περὶ τούτων λέγειν ἐπιχειρήσω. [12] Καίτοι μ' οὐ λέληθεν ὅτι πολλοὺς ἔξω τοὺς ἐναντιομένους, καὶ μάλιστα τοὺς περὶ ὑμᾶς ὄντας. οἶμαι γὰρ οὐχ ἦκιστα τούτους ἐπὶ τὴν τυραννίδα παροξύνειν ὑμᾶς · σκοποῦσι γὰρ οὐ πανταχῆ τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ πολλὰ παραλογίζονται σφᾶς αὐτούς. τὰς μὲν γὰρ ἐξουσίας καὶ τὰ κέρδη καὶ τὰς ἡδονὰς ὀρώσι καὶ τούτων ἀπολαύσεσθαι προσδοκῶσι, τὰς δὲ ταραχὰς καὶ τοὺς φόβους καὶ τὰς συμφορὰς τὰς τοῖς ἄρχουσι συμπιπτούσας καὶ τοῖς φίλοις αὐτῶν οὐ θεωροῦσιν, ἀλλὰ πεπόνθασιν ὅπερ οἱ τοῖς αἰσχίστοις καὶ παρανομοτάτοις τῶν ἔργων ἐπιχειροῦντες. [13] καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τὰς μὲν πονηρίας τὰς τῶν πραγμάτων οὐκ ἀγνοοῦσιν, ἐλπίζουσι δ' ὅσον μὲν ἀγαθόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, τοῦτο μὲν ἐκλήψεσθαι, τὰ δὲ δεινὰ πάντα τὰ προσόντα τῷ πράγματι καὶ τὰ κακὰ διαφεύξεσθαι, καὶ διοικήσειν τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς οὕτως, ὥστε τῶν μὲν κινδύνων εἶναι πόρρω, τῶν δ' ὠφελειῶν ἐγγύς. [14] τοὺς μὲν οὖν ταύτην ἔχοντας τὴν διάνοιαν ζηλῶ τῆς ῥαθυμίας [...]

Δεξιλόγιο: εἰκῆ: τυχαία · ἐπὶ τὴν τυραννίδα παροξύνειν ὑμᾶς: σας προτρέπουν προς την τυραννίδα · πολλὰ παραλογίζονται σφᾶς αὐτούς: παραπλανώνται σε μεγάλο βαθμό.

Γ1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα «ἐμοὶ γὰρ αἰρετώτερος ὁ βίος εἶναι δοκεῖ ... ἀλλὰ πολλὰ παραλογίζονται σφᾶς αὐτούς.» (§§11-12) Μονάδες 10

Γ2. Να παρουσιάσετε για **ποιους λόγους** θεωρεί ο Ισοκράτης ότι «πλανώνται» («παραλογίζονται»), όσοι επιθυμούν να επιβάλλουν τυραννικά πολιτεύματα. Μονάδες 10

Γ3.α. «τὰς μὲν γὰρ ἐξουσίας καὶ τὰ κέρδη καὶ τὰς ἡδονὰς ὀρώσι. [...]» · «ἂν δὲ μηδεμίαν ποιήσῃσθε τοιαύτην ὑπόθεσιν, ἀλλὰ τὸ προσπίπτον ἐπιχειρῆτε πράττειν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑμᾶς ταῖς διανοίαις πλανᾶσθαι καὶ πολλῶν διαμαρτάνειν πραγμάτων»:

— Να μεταφέρετε τους υπογραμμισμένους τύπους στον Αόριστο Β' (3 μονάδες).

β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (7 μονάδες) :

- **τὴν τυραννίδα**: τὴν **κλητική** του **ενικού** αριθμού.
- **πράττειν**: τὸ **απαρέμφατο** του ενεργητικού **Αορίστου** και του μέσου **Παρακειμένου** · τὸ **β'** και **γ'** ενικό πρόσωπο της **Προστακτικής** του μέσου **Παρακειμένου**.
- **λέληθεν**: τὸ **γ'** ενικό πρόσωπο της **Οριστικής** του **Ενεστώτα** και του **Μέλλοντα**.

Μονάδες 10

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε τη **συντακτική λειτουργία** των ὀρων που ἔχουν επισημανθεί στο κείμενο (6 μονάδες):

— τῶν προηρημένων, εἰκῆ, τούτους, ἐκλήψεσθαι, κινδύνων, τῆς ῥαθυμίας

β. «καὶ τοῖς φίλοις αὐτῶν οὐ θεωροῦσιν, ἀλλὰ πεπόνθασιν ὅπερ οἱ τοῖς αἰσχίστοις καὶ παρανομοτάτοις τῶν ἔργων ἐπιχειροῦντες [...]»:

— Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία της γενικής πτώσης που ἔχει υπογραμμισθεί (1 μονάδα). Ἐπειτα να την αντικαταστήσετε σε **δοτική** πτώση και να αναγνωρίσετε το εἶδος της δοτικής αυτής (1 μονάδα).

γ. «ἂν δὲ μηδεμίαν ποιήσῃσθε τοιαύτην ὑπόθεσιν, ἀλλὰ τὸ προσπίπτον ἐπιχειρῆτε πράττειν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑμᾶς ταῖς διανοίαις πλανᾶσθαι καὶ πολλῶν διαμαρτάνειν πραγμάτων. Ἴσως ἂν οὖν τις τῶν εἰκῆ ζῆν προηρημένων τοὺς μὲν τοιούτους λογισμοὺς διασύρειν ἐπιχειρήσειεν, ἀξιώσειε δ' ἂν ἤδη με συμβουλεύειν περὶ τῶν προειρημένων.»:

— Να αναγνωρίσετε **δύο εἶδη του ἂν** στο παραπάνω απόσπασμα, **διαφορετικά** μεταξύ τους, δικαιολογώντας την απάντησή σας (2 μονάδες).

Μονάδες 10

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ, ΕΡΡΩΣΘΕ !!!

Ευχόμαστε Χρόνια Πολλά και ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ,
με ΥΓΕΙΑ, ΜΕΛΕΤΗ και ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!